

Bài học giữa rừng nguyên sinh với “chuyên gia” thực thụ

Già Bản

HB 29-8-2023

Vẫn biết, học hỏi từ sách vở rất quan trọng, nhưng học từ thiên nhiên lại có những giá trị khó gì sánh nổi. Xét cho cùng phần nhiều kiến thức của con người cũng là thu nạp từ thông tin thiên nhiên mang lại. Hành trình của Charles Darwin từ xa xưa cũng mang bản chất học hỏi như vậy.

Trong hình là hai cán bộ nghiên cứu của AISDL rời bỏ máy tính, thuật toán, dữ liệu số, để đi vào rừng. Trước hướng nghiên cứu bền vững môi sinh, bước vào rừng là một việc mang nhiều ý nghĩa.

Hình ảnh: Hai cán bộ nghiên cứu ngồi nghỉ giải lao với hai người lớn tuổi ở bản Mường, Hòa Bình (Ảnh: 29-8-2023).

Nơi nghỉ này là nơi được quy ước giữa những người đi rừng. Chỗ đó, người ta cũng để lại một vài vật dụng đơn giản, để người đi sau khi đi qua có thể dùng. Một trong các vật dụng ấy có thể thấy là vài chiếc đuốc cây. Đôi khi, có người ngồi nghỉ, và vài người khác từ rừng ra không nghỉ chân, mà trao đổi với nhau các “việc rừng”, chắc hẳn có giá trị tham khảo.

Việc học tập này, nếu so sánh với nghiên cứu cảm nhận thực địa cho trẻ em ở Brazil của Profice et al. [1], thì cũng không khác bao nhiêu. Có chăng, thì chỉ khác ở độ tuổi của “học sinh” (hai tiến sỹ, một kỹ sư từng trải, đã đi qua nhiều vùng đất, làm nhiều dự án các ngành). Thêm vào đó, tuổi của hai “chuyên gia” đồng bào người Mường, cũng đã đều khoảng 70 tuổi, có rất nhiều năm sống gắn bó với rừng, núi, đủ kiến thức để biết cây nào hiếm, ước lượng độ tuổi một số cây rất cao niên giữa rừng, và vị trí một vài cây còn sót lại (ví dụ, một vài cây dẻ gai).

Một điều khác với trẻ em của [1], những “học sinh” của thiên nhiên rừng núi và hai thầy người bản Mường có kiểm nghiệm đối sánh và quy nạp thêm thông tin liên quan tới những lập luận về hệ văn hóa thặng dư sinh thái, đã công bố [2-3].

Nhiều thông tin thu nhận được giá trị vô cùng chính bởi những bài học cuộc sống đan xen, mà thoát nghe tưởng như chỉ là những nhận biết nho nhỏ, ấy thế mà giúp sáng tỏ nhiều thứ mà xa lộ Internet cũng không sao giúp giải đáp thắc mắc. Những người dân bản địa quả là các “chuyên gia” thực thụ!

References

[1] Profice, C. C., et al. (2023). Learning in the forest: environmental perception of Brazilian teenagers. *Frontiers in Psychology*, 14, 1046405.

<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2023.1046405/full>

[2] Nguyen, M. H., & Jones, T. E. (2022). Building eco-surplus culture among urban residents as a novel strategy to improve finance for conservation in protected areas. *Humanities and Social Sciences Communications*, 9, 426. [https://www.nature.com](https://www.nature.com/articles/s41599-022-01441-9)

[/articles/s41599-022-01441-9](https://www.nature.com/articles/s41599-022-01441-9)

[3] Vuong, Q. H. (2021). The semiconducting principle of monetary and environmental values exchange. *Economics and Business Letters*, 10(3), 284-290.

<https://reunido.uniovi.es/index.php/EBL/article/view/15872>